

VIRÁGVÖLGY

Eszkimó asszony gyereket nevel

KRÁNICZ BENCE

CSUJA LÁSZLÓ KARLOVY VARY-BAN DÍJAZOTT ELSŐ FILMJÉNEK PEREMRE SZORULT HŐSEI MENEKÜLŐ SZERELMESEKET JÁTSZANAK.

A társadalomtól elidegenedett, kallódó magyar hősök hagyománya olyan jelentős a magyar filmben, hogy egyes filmtörténeti vélekedések szerint a hetvenes évek óta alapvetően ez a tradíció határozza meg a művészfilmjeinket, és évtizedes távlatokban a csökkenő nézőszámokhoz is sok köze van. A külön hősök számkivetettségét az alkotók gyakran amatőr színészek kiválasztásával hangsúlyozzák. A *kis Valentinótól a Cukorkékség* Ferijén át a *VAN valami furcsa és megmagyarázhatatlan* Áronjáig olyan szereplőkkel találkozunk, akik eleve másképp mozzognak a vásznon, mint a profik: esetlenek vagy magabiztosak, de karizmájuk mindenképp különösebb, talányosabb, mint a képzett színészeké.

A *Virágvölgy* hősnőjének, Biankának is akad előképe a magyar filmtörténetben, mégpedig az *Eszkimó asszony fázik* Marija, egy másik csábító, szőke démon, aki kiszámíthatatlanságával, titkával és nem utolsó sorban affektáló modorával a kifejezés agresszív és erotikus értelmében is megőrjíti a környezetét.

„Megérzi a gondoskodó apafigurát”

(Berényi Bianka)

A párhuzamot erősíti, hogy Mari is egy sérült ember mellett érzi biztonságban magát, bár ennek a pszichológiai háttere már Xantus Jánost sem érdekelte különösebben, Csuja Lászlót pedig még kevésbé. Csuja megközelítésében Bianka azért választja Lacit, mert minden más férfit mutat neki, az enyhén értelmi sérült, gyámja által súlyosan kihasznált fiúban viszont megérzi-meglátja a gondoskodó apafigurát. Merthogy valamiféle apától, védelmezőre szüksége van annak a babának, akit Bianka hirtelen ötlettől vezérelve rabol el szeretetlennek vélt anyjától. A lány egyébként éppen úgy kihasználja a jószívű és valóban gyámságra szoruló Lacit, mint mások, de mielőtt átgondolhatná, mibe keverte a fiút, már egyszerre keresik őket rendőrök és gengszterek.

Csuja a „menekülő szerelmesek” gengszterfilmből kinövő sémáját mozgósítja, de a modern művészfilm hősábrázolásával gyengíti a műfaji kötőszövetet. Bianka nem szerelmes senkibe, büntetett pedig nem motiválja a társadalom érzéketlensége vagy a törvény igazságtalansága. Laci persze a rajongásig megszereti a lányt, de az ő menekülése nyilván ugyancsak átgondolatlan, döntéseit az alkalom szüli. A történet sugallata szerint a két ember kapkodva felépített, hazugságokra és érzelmi függőségekre alapozott „családja” mögött egy olyan peremvilág működik, amelyet ugyancsak a véletlenszerűség, a túlélési ösztön, a romokban heverő egzisztenciák határoznak

meg. A *Virágvölgy* legkomolyabb erénye ennek a szegénységnek az érzékletes és szolidáris bemutatása: a munkásszálló lakói vagy a Lacihoz hasonlóan rabszolgamunkát végző szerencsétlenek az őket lealjasító rendszer fogaskereikeként is igyekeznek megőrizni a méltóságukat, segítenek egymásnak, próbálnak emberek maradni. Ezt a mindennapi élethalálharcot Csuja nagyon élesen látja.

Laci e nyomorúságos közegekből való, de a *Virágvölgy* emblematisz fűhűse nem ebből a világból származik. Legalábbis túláradó képzelőerő kell hozzá, hogy elhiggyük, a divatmodell külsejű, művészetiügytemista-tetoválásokat vilantó Biankának bármi köze van ezekhez az emberekhez azon kívül, hogy néha lejár a lakótelepre Instagram-fotókat készíteni. Az alkotói szándék szerint a lány nyilvánvalóan ide tartozik – egyik exa hentes, de Laci főnökét is ismeri –, és az is világos, hogy a Bianka és környezete között támadó feszültség fenntartása érdekében nincs kidolgozva a hősnő háttere, a rendező itt mégis túl keveset magyaráz meg. Olyan keveset, hogy azt könnyen vélhetjük átgondolatlanságnak, és nem tudatos szerkesztési megoldásnak. A főszerepet játszó Berényi Bianka különleges és karizmatikus személyiségnek tűnik, de nem vagyok meggyőződve róla, hogy színészként ebben a történetben működik a legjobban – mintha elvonná a figyelmet azokról, akiknek a sorsa jobban érdekel, akiknek valóban az életük múlhat a babalopási ügyön. Aki viszont hitelesnek látja Bianka karakterét, az úgy érezheti, éppen ő ad egyéni ízt a filmnek, ő változtatja meseszerűvé a szociografikus megközelítést.

A hasonló társadalmi közegről tudósító kortárs művészfilmek élvonalában – például a Csuja számára is nyilvánvaló inspirációt jelentő Andrea Arnold *American Honey*-jában – ez a két minőség szerveződésben, finomabban gerjed össze. De Csuja László elsőfilmes, bemutatkozó rendezésként pedig a *Virágvölgy* épp elég egyedi és gazdag ahhoz, hogy hibái helyett inkább az erényei maradjanak velünk.

VIRÁGVÖLGY – magyar, 2018. Rendezte: **Csuja László**. Írta: **Csuja László, Nagy V. Gergő**. Kép: **Vass Gergely**. Vágó: **Csaba Attila**. Hang: **Császár Gábor**. Producer: **Muhi András, Ferenczy Gábor**. Szereplők: **Berényi Bianka** (Bianka), **Réti László** (Laci), **Kozma Károly**, **Kardos György**, **Kardos Róbert**. Gyártó: **Focusfox**. Forgalmazó: **Elf Pictures**. 83 perc.

